

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ, ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ

Яременко В.Д.

Науковий керівник: проф. Кайдалова Л.Г.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

pedagogika@nuph.edu.ua

Вступ. Одним із наслідків інформатизації суспільства з'явилась нова форми організації освітнього процесу за дистанційною формою навчання. Ця форма навчання дозволяє значно зменшити собівартість підготовки спеціалістів. За даними ЮНЕСКО, електронне навчання одного студента втричі дешевше навчання в системі традиційної освіти розвинутих країн світу. В країнах с традиційною формою фінансування освіти це дає змогу зменшити навантаження на державний бюджет з одного боку, а з іншого – полегшує отримання освіти усім бажаним, а також особам з особливими потребами. В умовах світової фінансової кризи, скорочення фінансування системи закладів освіти стає однією з причин впровадження ефективних і фінансово привабливих методів організації освітнього процесу. Дистанційна форма навчання є саме тією привабливою і перспективною формою навчання, яка набула широкого поширення в соціально благополучних країнах.

Мета дослідження. Розкрити позитивні і негативні моменти впровадження дистанційної форми навчання в системі освітнього процесу вищих навчальних закладів через порівняння даної форми освіти різних європейських країн.

Матеріали та методи. Практичний аналіз організації дистанційної освіти різних європейських країн в порівнянні з вітчизняною, та освітою в Національному фармацевтичному університеті.

Історично дистанційне навчання виникло у 1840 році, коли Ісаак Пітман запропонував навчання через поштовий зв'язок для студентів Англії. Інтенсивний розвиток дистанційної освіти в Європі і Америці розпочався у 70-і роки.

В Україні дистанційна форма освіти запровадилась з 2000 року і регулюється наступними документами: "Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні" і "Положенням про дистанційну освіту МОН України", яке затверджено Наказом № 40 Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 року. Саме в цьому документі наведено визначення поняття «дистанційне навчання» – як індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Сьогодні дистанційна освіта пройшло величезний тернистий шлях свого становлення і практично знайшло застосування в багатьох вищих навчальних закладах зарубіжних. В Україні ця система поступово набирає оберти. Практично більшість ВУЗів вже впровадили цю систему навчання.

Дистанційне навчання в сучасному світі здійснюється за допомогою різноманітних технологій – це форма подання учбових матеріалів, система посередників і організаційно-контролюючих органів, форми використання комп'ютерів і телекомунікацій і багато інших критеріїв їх організації.

Найчастіше для підтримки дистанційної освіти використовуються наступні технології: кейс-технологій, телевізійно-супутникові та інформаційно-мережені технології.

Хоча в процесі дистанційного навчання використовуються всі вищезазвані технології в різних пропорціях, проте, останнім часом, мережеві технології поступово витісняють інші.

За різними даними в кінці 1997 року в 107 країнах світу діяло близько 1000 навчальних закладів, що мали дистанційну форму навчання. Кількість тих, хто отримав вищу освіту,

використовуючи таку форму навчання, в 1997 році складала близько 50 мільйонів чоловік, у 2000 році – 90 мільйонів, а за прогнозами у 2023 році близько 120 мільйонів чоловік.

Сучасна практика свідчить, що для країн з державним фінансуванням, дистанційна освіта достатньо недорога форма навчання. Узагальнена оцінка світових освітніх систем встановила, що дистанційне навчання є на 50% дешевше традиційної форми.

В якості прикладу наведу деякі порівняльні характеристики дистанційного навчання в різних країнах світу.

Британія. Відкритий університет Великобританії (Open University: <http://www.open.ac.uk/>) є світовим лідером в області дистанційної освіти. Студенти можуть вибирати із більше ніж 160 курсів. Вартість ECTS-кредиту становить близько €42.

Німеччина. Перший і єдиний державний відкритий університет світу (Fern University: <http://www.fernuni-hagen.de/>). Студенти можуть вибирати із більше ніж 2000 курсів. Загальна вартість за весь період навчання у бакалавраті від €1400 до €2500 за один рік навчання.

Україна. Національний фармацевтичний університет (<https://nuph.edu.ua/vartist-navchannya/>). Загальна вартість за весь період навчання у бакалавраті заочної-дистанційної форми навчання складає від 12000 гривень за рік навчання (€404) до 21100 гривень (€727) (Наказ №213 від 16.05.2019).

Після проведеного аналізу можливо викреслити переваги і недоліки дистанційного навчання з точки зору студента.

Переваги. Навчання у відповідності до власного темпу, особистісних особливостей та освітніх потреб. Не обмежений вибір навчального закладу та освітніх можливостей, незалежно від місцеперебування. Використання під час процесу навчання сучасних технологій, тобто, паралельно засвоюються навички, які згодом знадобляться під час роботи. Самостійне планування часу занять. Навчання у найбільш приємній та сприятливій атмосфері, котра створюється самостійно.

Недоліки. Обмежено особистісте спілкування між викладачем та студентом (відбувається менш ефективна, безособистісна передача знань) та колегами-студентами для обміну досвідом. Необхідність наявності у студента сильної особистісної мотивації навчатися самостійно, без постійної підтримки та підштовхування з боку викладача. Відсутність можливості негайного практичного застосування отриманих знань із наступним обговоренням виниклих питань з викладачем і роз'яснення ситуації на конкретних прикладах. Студенти не завжди можуть забезпечити себе достатнім технічним обладнанням (наявність комп'ютера та постійного швидкого доступу до Інтернету).

Висновки. Впровадження повноцінного дистанційного навчання в Україні гальмується багатьма чинниками головні з яких:

1) недосконалість, а то і відсутність нормативно-правового і організаційно-методичного забезпечення (низький захист авторського права на електронні навчальні видання; невідповідність норм часу на розробку електронних медіа-навчальних видань – норми часу на розробку дуже занижені);

2) дистанційна робота потребує кваліфікації викладача на рівні, близькому до програміста, крім того, консерватизм, психологічний бар'єр та невідповідність науково-педагогічних кадрів; інертність до нововведень; низький мотиваційний рівень до розробки дистанційних курсів та роботи за дистанційними технологіями;

3) надмірний бюрократизм дистанційного навчання;

4) невідповідність технічного забезпечення мультимедійної та комп'ютерної техніки та матеріальної бази, в деяких випадках недостатнє забезпечення доступу до Internet мережі викладачів;

5) інформованості населення про дистанційне навчання;

6) відсутність у деяких потенційних студентів, що проживають у сільських населених пунктах, відповідного технічного оснащення та можливості доступу до мережі Інтернет.